

UMUMTA'LIM MUASSASALARIDA PSIXOLOGIK XIZMAT

Zakirova Zulfiya Turayevna

Sirdaryo viloyati maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasiga qarashli

70-sonli maktab-internati amaliyotchi psixologi

Annotatsiya: Ta'lim muassasalarida psixologik xizmat o'qituvchi hamda o'quvchilarning ruhiy va hissiy holatini ta'minlashda hal qiluvchi o'rin tutadi. U akademik, ijtimoiy yoki shaxsiy muammolarga duch kelgan ta'lim-tarbiya beruvchi va ta'lim-tarbiya oluvchilarga yordam va yo'l-yo'riq ko'rsatadi, ularga ta'lim yo'llaridagi murakkabliklarni yengib o'tishga va o'zlarining to'liq salohiyatini ro'yobga chiqarishga yordam beradi. Ushbu maqola psixologik xizmatning turli tarkibiy qismlari, uning afzalliklari va ta'lim-tarbiya beruvchi hamda ta'lim-tarbiya oluvchilarning hayotiy natijalariga ijobiy ta'sirini o'rgatadi.

Kalit so'zlar: Psixologiya, psixologik xizmat, ta'lim, ruhiy salomatlik, ta'lim-tarbiya oluvchi o'quvchi, o'smir, o'spirin farovonligi.

Аннотация: Психологическая служба в образовательных учреждениях играет важнейшую роль в обеспечении психического и эмоционального благополучия обучающихся. Он обеспечивает поддержку и рекомендации студентам, сталкивающимся с академическими, социальными или личными проблемами, помогая им справиться со сложностями своего образовательного пути и полностью раскрыть свой потенциал. В этой статье исследуются различные компоненты психологической службы, ее преимущества и влияние на успеваемость учащихся.

Ключевые слова: Психологическая служба, психология, образование, психическое здоровье, благополучие студентов.

Abstract: Psychological service in educational institutions plays a crucial role in ensuring students' mental and emotional well-being. It provides support and guidance to students facing academic, social, or personal challenges, helping them navigate the complexities of their educational journey and reach their full potential. This article

explores the various components of psychological service, its benefits, and its impact on student outcomes.

Keywords: Psychological service, psychology, education, mental health, student well-being.

KIRISH: Ta'lim muassasalarida psixologik xizmat o'quvchilarning o'quv muvaffaqiyati va har tomonlama rivojlanishi uchun zarur bo'lgan ruhiy-emotsional barkamolligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu xizmat turli xil qiyinchiliklarga, jumladan, akademik qiyinchiliklar, ijtimoiy tashvish, depressiya va oilaviy muammolarga duch kelgan o'quvchilarga yordam va yo'l-yo'riq ko'rsatadi. Ushbu muammolarni erta hal qilish orqali psixologik xizmat o'quvchilarga to'siqlarni yengib o'tishga, chidamlilikni oshirishga va o'z salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarishga yordam beradi. Ushbu maqolada ta'lim muassasalarida psixologik xizmatning turli tarkibiy qismlari, jumladan, maslahat, baholash va profilaktika dasturlari o'rganiladi. Shuningdek, u ta'lim muassasalarida ta'lim-tarbiya oluvchilar uchun ushbu xizmatlarning o'quv samaradorligini oshirish, ijtimoiy va hissiy farovonlikni oshirish kabi afzalliklarini o'rganadi.

METHODS: Ushbu tadqiqot ta'lim muassasalarida psixologik xizmat samaradorligini tekshirish uchun aralash usullardan foydalangan. Maqolani yozish davomida bir qancha ilmiy tadqiqot ishlaridan keng foydalanildi.

MUHOKAMA: Ushbu tadqiqot, ya'ni psixologik xizmat natijalari shuni ko'rsatadiki, ta'lim muassasalarida akademik, ijtimoiy yoki shaxsiy muammolarga duch kelgan ta'lim-tarbiya oluvchilarni qo'llab-quvvatlash va yo'naltirishning samarali usuli bo'lishi mumkin. Ta'lim muassasalarida ta'lim-tarbiya oluvchilar hayotidagi akademik, ijtimoiy yoki shaxsiy muammolarni erta aniqlash, erta aralashuv va qo'llab-quvvatlash orqali psixologik xizmat o'quvchilarga hayotidagi turli xil to'siqlarni yengib o'tishga, chidamlilikni oshirishga va o'z salohiyatlarini to'liq ro'yobga chiqarishga yordam beradi.[1]

Psixologik xizmat o'quvchilarni qo'llab-quvvatlashning eng muhim usullaridan biri bu ularga o'z tashvishlari haqida gapirish uchun xavfsiz va maxfiy joy bilan

ta'minlashdir.[2] Bu, ayniqsa, akademik qiyinchiliklar, ijtimoiy tashvish, ruhiy tushkunlik yoki boshqa ruhiy salomatlik muammolari bilan kurashayotgan o'quvchilar uchun juda foydali va muhim ahamiyatga ega. Psixologik xizmat o'quvchilarga ushbu qiyinchiliklarni yengish va sog'lom kurash mexanizmlarini ishlab chiqish uchun zarur bo'lgan vositalar va strategiyalarni taqdim etadi.

Psixologik xizmat shaxsga individual yordam ko'rsatishdan tashqari, umumta'lim muassasalarida barcha o'quvchilar hamda inklyuziv ta'lim oluvchi o'quvchilar uchun yana qo'llab-quvvatlovchi va ta'lim muhitini yanada yaxshilash sub'ekt bo'lib unda psixologik maslahat va turli xil treninglar o'quvchilar hayotini tubdan ijobiy tomonga o'zgarishga yordam beradi.[3] Bunga ruhiy salomatlik bilan bog'liq muammolarni hal qilishda shaxsiy tartib-qoidalarni ishlab chiqish, o'quvchilarni qayg'uni qanday tan olish va ularga qanday javob berish bo'yicha o'qitish, bilim berish va o'quvchilar hayoti, kelajagi farovonligiga yordam beradigan maktab muhitini yaratish kiradi.

Umuman olganda, psixologik xizmat keng qamrovli ta'lim tizimining muhim tarkibiy qismidir. Ta'lim muassasalarida ta'lim-tarbiya oluvchilarga muvaffaqiyatga erishish uchun zarur bo'lgan yo'l-yo'riq ko'rsatilib psixologik xizmat orqali qo'llab-quvvatlab ularga qiyinchiliklarni yengib o'tishga, o'z salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarishga hamda sog'lom turmush tarzini yaratish orqali samarali hayot kechirishga yordam beradi.

NATIJARAR: Psixologik xizmatning eng muhim afzalliklaridan biri shundaki, u o'quvchilarning o'quv faoliyati hamda hayotiy bilim, ko'nikma va malakalarini yaxshilashga yordam beradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, psixologik xizmatga muhtoj o'quvchilarga psixologik xizmat, yordam ko'rsatilganda o'quvchilar maktabga muntazam qatnaydilar, darslarda faol qatnashadilar va topshiriqlarni ma'suliyat bilan o'z vaqtida talab darajasida bajaradilar. Ularda shuningdek, yuqori baholar olish, testlarda yuqori ballarga erishish ehtimoli ko'proq.[4]

Psixologik xizmat o'quv faoliyatini yaxshilashdan tashqari, o'quvchilarning ijtimoiy faoliyatini yaxshilashga ham yordam beradi. Psixologik xizmatlarni olgan ta'lim-tarbiya oluvchilar o'z tengdoshlari va o'qituvchilari bilan ijobiy munosabatda bo'lish ehtimoli ko'proq. Bundan tashqari, ular maktabdan tashqari mashg'ulotlarga ham ko'proq qatnashadi va o'zlarini maktab jamoasi bilan ko'proq bog'laydilar.[5]

Va nihoyat, psixologik xizmat nafaqat o'quvchilar uchun, balki ta'lim muassasasining barcha xodimlari uchun ham zarur. Psixologik xizmat jamoaning ruhiy holatini yaxshilashga katta yordam beradi. Psixologik xizmatlarni olgan nafaqat o'quvchilar balki ta'lim muassasasining barcha xodimlari ham o'zlarini qoniqarli, baxtli va kelajakka umid bog'lashlari haqida xabar beradi. Ularda, shuningdek, depressiya, tashvish va boshqa ruhiy salomatlik muammolari alomatlarini boshdan kechirish ehtimoli kamroq.

Umuman olganda, ta'lim muassasalarida psixologik xizmat pedagogik jamoaning, o'quvchilarning natijalarini yaxshilashning samarali usuli. Ta'lim-tarbiya beruvch hamda ta'lim-tarbiya oluvchilarning muvaffaqiyatga erishishi uchun zarur bo'lgan psixologik xizmat: psixologik yordam, qo'llab-quvvatlash, yo'l-yo'riqlar bilan ta'minlash ularning to'liq salohiyatini ro'yobga chiqishiga, sog'lom va samarali hayot kechirishiga yordam beradi.

XULOSA: Ta'lim muassasalarida psixologik xizmat quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- O'quvchilar rivojlanishiga to'sqinlik qilayotgan omillarni aniqlash va turli ko'rinishdagi psixologik yordam berish;
- Turli yo'nalish va maqsadlarda psixologik tashxis o'tkazish;
- Bola ruhiyatidagi salbiy o'zgarishlarni aniqlash va ularni bartaraf etish;
- Turli yosh davrlarida o'quvchilarning shaxsiy, aqliy va ijtimoiy rivojlanishini psixologik jihatdan kuzatib borish, psixologik nuqsonlarni aniqlash va salbiy og'ishlarning oldini olish;
- Iqtidorli o'quvchilarni psixologik jihatdan qo'llab-quvvatlash;
- O'quvchilar, pedagogik jamoa, ota-onalarning (ularning o'rnini bosuvchi shaxslar) psixologik va jinsiy tarbiya madaniyatini shakllantirish;
- Pedagogik jamoalarda sog'lom psixologik muhitni yaratish va qo'llab-quvvatlash;
- Yoshlar tarbiyasiga xavf solayotgan "ommaviy madaniyat"ning kirib kelishi holatlarining oldini olish.

Psixologik maslahat, psixologik xizmatlarini olgan ta'lim-tarbiya beruvch hamda ta'lim-tarbiya oluvchilar psixologik maslahat, psixologik xizmatlarni olmagan ta'lim-tarbiya beruvch hamda ta'lim-tarbiya oluvchilarga qaraganda hayotda muvaffaqiyatga

erishish ehtimoli ko'proq. Ta'lim muassasasida ruhiy salomatlik dasturlarida ishtirok etgan o'quvchilar dasturda ishtirok etmagan o'quvchilarga qaraganda depressiya va tashvish alomatlarini kamroq his qilishadi. Psixologik xizmat olgan ta'lim-tarbiya oluvchilar psixologik xizmat olmagan ta'lim-tarbiya oluvchilarga qaraganda o'z tengdoshlari va o'qituvchilari bilan ijobiy munosabatlar va hayotiy muvoffaqiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Olga Olegovna Andronnikova. (2020). "Psychological Service in Higher Education System: Problems and Urgent Tasks." *Bulletin of Psychological Practice in Education*, Vol.17, No.1, pp:85-94.

2. Nadia Taggart. (2011). "The educational and psychological support of educators to include learners from childheaded." *South African Journal of Childhood Education*, Vol.1, No.2, pp:1-12.

3. K. L. Margrove. (2012). "Provision of support for psychological distress by university staff, and receptiveness to mental health training." *Journal of Further and Higher Education*, Vol.38, No.1, pp:1-17.

4. Joseph A Durlak. (2011). "The Impact of Enhancing Students' Social and Emotional Learning: A Meta-Analysis of School-Based Universal Interventions." *Child Development*, Vol.82, No.1, pp:405-432.

5. Afolakemi Olasumbo Oredein. (2019). "Essence of Academic Performance: Counselling for Effective Mentoring." *Current Research in Education and Social Studies*, Vol.1, pp:34-46.